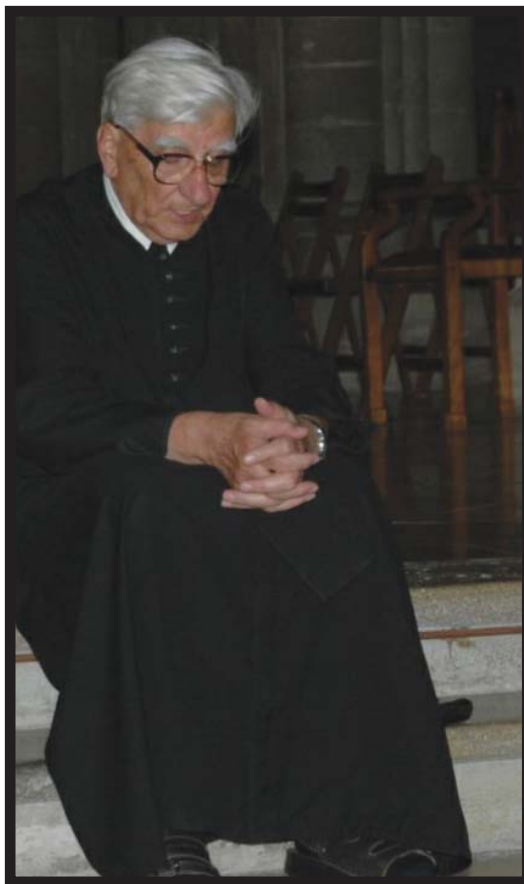

A 2009. június 25-ét követő napokban megdöbbenéssel tudattam mindazokkal az egyházi és világi könyvtárosokkal, akik ismerték, hogy Bánhegyi Miksa bencés szerzetes, a pannonhalmi Főapátsági Könyvtár igazgatója, az egyházi könyvtárak egyesülése első elnöke 2009. június 25-én hazatért az örök hazába.

Bánhegyi Béla – rendi nevén, ahogy szinte mindenki hívta: Miksa atya – életének 81., szerzetességének 62., áldozópapságának 57. évében hunyt el, temetése július 3-án volt Pannonhalmán. Lelke Istennél, teste a Boldogasszony-kápolna kriptájában lelt nyugalomra.

Jóllehet Miksa atya a 81. évében járt, halála hirtelen, váratlanul ért mindannyiunkat. A felnőtt ember előbb-utóbb megtanul együtt élni a halandóság tudatával – és hívőként az örök élet reményével –, de legyen bár hívő, legalább annyira (fel)készületlen (marad), mint amennyire (fel)készül(t)...

Bánhegyi Béla 1928. november 7-én született Zalaapátiban. 1947-ben kezdte meg a noviciátust a bencés rendben, 1951-ben tett ünnepélyes fogadalmat, majd 1952-ben szentelték pappá. Teológiai tanulmányait 1947 és 1952 között a Szent Gellért Hittudományi Főiskolán, Pannonhalmán végezte. Az ELTE BTK-án szerzett latin–német szakos tanári diplomát. 1963 és 2009 között igazgató, igazgatóhelyettes, irodavezető, tanár és diákotthoni nevelő volt a bencés rend győri és pannonhalmi gimnáziumában és főiskolai tanár Pannonhalmán. 1966-ban néhány hónapig könyvtárosként dolgozott, majd 1988-tól haláláig igazgatója volt a Főapátsági Könyvtárnak.

Miksa atya elsősorban szerzetes volt és pap, világi hivatását tekintve tanár és könyvtáros. Sokan ismerték jó szónokként, lelki gyakorlat-vezetőként, a szerzetesi zsolozsma előénekeseként, a liturgia megújításának meghatározó munkatársaként, a rendjét határozottan képviselő szerzetesként és a bencés szellemiség-lelkiség, kultúra elkötelezett terjesztőjeként. Mások számára inkább tanár volt, a szónak intézményes és nem intézményes értelmében is. Latint, németet, művészettörténetet, homiletikát tanított a bencés rend két gimnáziumában és a rendi utánpótlást képző főiskolán. De tanár,

„született tanár”, volt előadóként konferenciákon, szakmai napokon, a könyvtárban, kutatóknak segítve. Tanított csoportokat vezetve Pannonhalmán „idegen-vezetőként”, közös kirándulásokon autodidakta, de felkészült művészettörténészként, kiállítások szervezőjeként és megnyitójaként. A résztvevőnyilvánítások arról tanúskodtak, hogy a tanárt gyászolták-gyászolják egykori diákjai, tanításaira emlékeznek azok, akik előadásait vagy Pannonhalmára látogatva vezetéseit hallották, és azok is, akik „csak” beszélgettek vele szakmai rendezvényeken.

Miksa atya több mint húsz évig volt a főkönyvtár vezetője. Szerette a régi könyveket; órákat, napokat elbogarászott egy-egy régi nyomtatvánnyal – nagy hozzáértéssel. Könyvtárosi munkájában tanári szakjai (latin–német) segítettek, és veleszületett fogékonysága a tudásra, a tanulásra.

A rábízott gyűjteménynek jó sáfára volt. Örült, ha előadásai tiszteletdíjából vagy adományok segítségével sikerült visszaszereznie

egy-egy RPK-t (Régi Pannonhalmi Könyvet), olyat, amely már a II. József-féle felosztás előtt is a könyvtár állományába tartozott.

A hozzá forduló kutatóknak elkötelezetten, lelkesen és fáradhatatlanul segített; maga is kutatómunkát végezve és nem csupán (ki)szolgáló feladatokat ellátva.

Szívesen és felkészülten, a látogatók számára emlékezetesen vezetett minden szakmai vagy éppen érdeklődő csoportot az apátság épületegyüttesében. Nemcsak a klasszicista teremkönyvtárban volt otthon, hanem a templomról, a barokk ebédlőről, a gimnáziumról, a millenniumi emlékműről és a Boldogasszonykapolnáról is pontos, megbízható adatai voltak, melyeket a legkülönbözőbb felkészültségű és iskolázottságú látogatóknak is érdekesen tudott továbbadni.

rejtetten is – egyféle „igazodási pont” volt ez a könyvtár az egyházi könyvtárak és ki nem mondottan a nem egyházi könyvtárak között is.

Ezért a Főapátsági Könyvtár igazgatójának lenni a könyvtáros szakmában sajátos címet, rangot jelent, de kötelezettségekkel is jár. 1994-ben, amikor megalakult az Egyházi Könyvtárak Egyesülése, a szervezetnek Miksa atya lett az első elnöke és Pannonhalma a szellemi központja. Határozottan, lelkesen és bátran állt az egyházi könyvtárak nemcsak Magyarországon, de a környező országokban is példátlan összefogásának, az azóta eltelt másfél évtizedben jelentős érdekképviseleti szervezetének, a „világi” szakmai szervezetek által is számon tartott egyesületének élére. Az egyesület egyik első tevékenységére, arra, hogy sikerült visszaszerezni az 1950-es években álla-

Horváth Józseffel
Fotók: Mándli Gyula

A könyvtár klasszicista teremkönyvtárában munkatársai segítségével évről évre egészen finom koncepciójú kamarakiállításokat rendezett, és országsherte számos kiállítást nyitott meg.

A pannonhalmi bencés főapátság könyvtára – ha a „magyar történelem zivataros századaiban” nem is működött folyamatosan – Magyarország legrégebbi könyvtára. Bár a Főapátsági Könyvtár 1950 után nemcsak múzeumként, hanem könyvtárként is működött; vagyis részt vett különböző országos (ma úgy mondanánk) projektekben: felmérésekben, katalógusok, nyilvántartások elkészítésében, kiszolgálta a kutatókat, fogadta a vallási és nemcsak vallási turistákat, de működése, tevékenysége a rendszerváltozásig más egyházi könyvtárakhoz hasonlóan behatárolt volt. Ennek ellenére – ha

mosított könyvtárak anyagát, rendkívül büszke volt. Saját kezével válogatta az egykor elkobzott és a következő évtizedekben több mint méltatlan körülmények között őrzött könyveket.

Az egyházi könyvtárakért végzett munkájáért kapta meg 1998-ban a rangos könyvtáros kitüntetést, a Szinyei József-díjat.

Tanári és könyvtárosi munkáján túl szívesen írt, fordított, tartott előadásokat; önálló folyóiratcikkekben és fordításokban, könyvekben találkozhatunk nevével. Minden érték iránti érdeklődés, naprakész tájékozottság, fiatalos lendület jellemezte még 80. életévén túl is.

Emlékét televíziós felvételek, portréfilmek, interjúk is őrzik.

Requiescat in pace!

Nyugodjon békében! ■